

การคุ้มครองแรงงานต่างชาติ : กรณีศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายญี่ปุ่น

นายเออิชิโร คิมุระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-663-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018897 14712416x

THE PROTECTION OF MIGRANT WORKERS : A CASE STUDY OF
INTERNATIONAL LAW AND JAPANESE LAW

Mr. Eiichiro Kimura

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-663-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การคุ้มครองแรงงานต่างชาติ : กรณีศึกษากฎหมายระหว่าง
ประเทศและกฎหมายญี่ปุ่น

โดย

นายเออิชิโร คิมุระ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วิจิต มันทาภรณ์

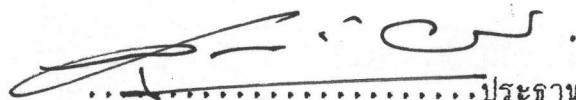

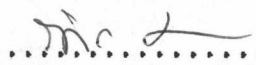
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง

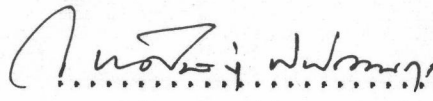
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

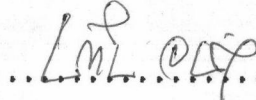

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชรภักย์)

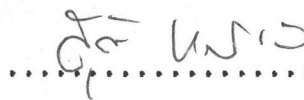
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุตาศิริ วงศ์วงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วิจิต มันทาภรณ์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ นพพัฒน์กุล)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ นิคม จันทรวิฑูร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุริชัย หวันแก้ว)

เออิชิโร คิมุระ : การคุ้มครองแรงงานต่างชาติ : กรณีศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ และ
กฎหมายญี่ปุ่น (THE PROTECTION OF MIGRANT WORKERS: A CASE STUDY OF
INTERNATIONAL LAW AND JAPANESE LAW) อ.ที่ปรึกษา : รศ. วิจิต มันทารณ,
หน้า. ISBN 974-582-663-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ
ในประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการวิจัยกฎหมายระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างประเทศ
ที่จะต้องเคารพหลักแห่งการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน ในการกำหนดนโยบายต่อแรงงานต่างชาติ รวมทั้ง
แรงงานต่างชาติที่มีขอบด้วยกฎหมาย และจากการศึกษากฎหมายญี่ปุ่น ยังปรากฏว่าแรงงานต่างชาติใน
ประเทศญี่ปุ่น ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม จำต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
โดยเท่าเทียมกันกับคนในชาติ

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษากฎหมายประเทศญี่ปุ่นอย่างละเอียดแล้ว พบว่ายังมีปัญหาทางกฎหมาย
เกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ ได้แก่ (1) ปัญหาเกี่ยวกับขบวนการค้าผู้หญิงระหว่างประเทศ
(2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องแจ้งการเดินทางเข้าเมืองของแรงงาน
ต่างชาติที่มีขอบด้วยกฎหมาย ต่อกรมตรวจคนเข้าเมือง (3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ฝึกงาน
(4) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับให้แรงงานต่างชาติที่มีขอบด้วยกฎหมายออกนอกประเทศญี่ปุ่น

ผู้เขียนเห็นว่า ปัญหาเหล่านี้มีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ
และกฎหมายประเทศญี่ปุ่น จึงสมควรที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคม
ต่อไป

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ E. Ki
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิจิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C170211 : MAJOR LAW
KEY WORD: JAPAN/MIGRANT WORKERS

EIICHIRO KIMURA : THE PROTECTION OF MIGRANT WORKERS : A CASE STUDY OF
INTERNATIONAL LAW AND JAPANESE LAW. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. VITIT
MUNTARBHORN, PP. ISBN 974-582-663-4

This research aims to study legal problems concerning the protection of migrant workers in Japan and to offer suggestions to solve them.

The research on international law has found that Japan is internationally obliged to respect the principle of equal treatment in formulating a policy toward migrant workers including illegal migrant workers. The study of Japanese law has also revealed that migrant workers in Japan, whether legal or illegal, should be protected in accordance with the labour protection law to the same extent as those of Japanese nationality.

However, after scrutinizing Japanese law in detail it has been found that there still exist legal problems concerning the protection of migrant workers. The problems are as follows: (1) problems concerning the mafia dealing with traffic in women. (2) problems which stem from the obligation of public officers to inform the Immigration Bureau about the existence of illegal migrant workers. (3) legal problems concerning trainees. (4) problems which arise from deporting illegal migrant workers.

In the opinion of the author, these problems are inconsistent with the aims of international law and Japanese law. Reforms are required in order to maintain legal justice in society.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ..... E. Kim
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์ ซึ่งทำนุกรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา กรุณาอ่านและให้คำแนะนำวิทยานิพนธ์นี้มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุดาศิริ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งกรุณาอ่านและให้คำแนะนำตลอดจนกรุณาแก้สำนวนภาษาไทยให้ถูกต้อง และกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ นิพัฒน์กุล, ศาสตราจารย์ นิคม จันทรวิฑูร, รองศาสตราจารย์ ดร. สุริชัย หวันแก้ว ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบและสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ อนุเคราะห์ด้านข้อมูล อันเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เจ้าหน้าที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), เจ้าหน้าที่กรมแรงงาน, เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ, Prof. Hiroshi Komai, Prof. Shinichi Ago, Prof. Kazuaki Tezuka, Prof. Kazuyuki Nagai, Mr. Masaki Morisaki, Mr. Minoru Makishima, Mr. Masanori Hasegawa, Mr. Tsuguhide Suzuki, Mr. Kazuyuki Azusawa ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และขอขอบพระคุณ อาจารย์ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, คุณจันตรี ลินศุภฤกษ์, คุณชไมพร ชุมพลกรัง, คุณจงศักดิ์ กายบุญ, นายแพทย์ เจษฎา พิชัยจุมพล, คุณนันทิยา ผลไสว, คุณอาณาภา นันทพันธ์, คุณวิกรม พาณิชการ, คุณโสภณ ศุภการพิทยากุล, คุณมานิตย์ จุมปา ที่กรุณาตรวจแก้ภาษาไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณกัลยา หมิ่นสวัสดิ์ และ คุณธานิดา วาจรัตน์ ที่กรุณาช่วยเหลือในการค้นคว้าหาข้อมูล รวมทั้งตรวจแก้ภาษาไทยอย่างดียิ่งขึ้น

เออิชิโร คิมุระ

14 เมษายน 2536

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

บทนำ.....	1
1 สภาพการทำงานของแรงงานต่างชาติในประเทศญี่ปุ่น.....	6
1. ความหมายของคำว่า "แรงงานต่างชาติ (Migrant Workers)"	6
2. การจำแนกแรงงานต่างชาติ (Migrant Workers) ในประเทศญี่ปุ่น.....	10
2.1 แรงงานต่างชาติที่ชอบด้วยกฎหมาย (Legal Migrant Workers) ในประเทศญี่ปุ่น.....	11
2.2 แรงงานต่างชาติที่มีชอบด้วยกฎหมาย (Illegal Migrant Workers) ในประเทศญี่ปุ่น.....	16
3. สาเหตุของการที่แรงงานต่างชาติเดินทางมาทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก.....	23
4. สภาพการณ์ของการที่แรงงานต่างชาติเดินทางมาทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก.....	26
5. สภาพการจ้างและความเป็นอยู่ของแรงงานต่างชาติ.....	34
5.1 สภาพการจ้างแรงงานต่างชาติในแต่ละจังหวัด.....	35
5.2 รูปแบบในการจ้างแรงงานต่างชาติ.....	37
5.3 ระยะเวลาการจ้าง.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	5.4 การกำหนดระเบียบข้อบังคับในการทำงานและการทำสัญญาจ้าง.....	39
	5.5 รูปแบบในการให้ค่าจ้าง.....	40
	5.6 การให้โบนัส (เงินค่าตอบแทนพิเศษ).....	42
	5.7 การเปรียบเทียบค่าจ้างระหว่างคนญี่ปุ่นกับคนต่างชาติ....	42
	5.8 การจัดที่พักให้สำหรับแรงงานต่างชาติ.....	45
	5.9 สรุปลักษณะการจ้างและความเป็นอยู่ของแรงงานต่างชาติ..	47
2	เจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ.....	49
	1. ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ (Sources of International Law).....	49
	2. บทบาทขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization ; ILO).....	60
	3. เจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ของแรงงานต่างชาติ.....	62
	3.1 สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน (Equal Treatment).....	62
	3.2 สิทธิที่จะได้รับค่าจ้างเท่ากันสำหรับการทำงานที่เท่าเทียมกัน (Right to Equal Remuneration).....	80
	3.3 สิทธิที่จะได้รับสภาพการจ้างที่เท่าเทียมกันกับคนในชาติ...	84
	3.4 สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันในเรื่องความมั่นคงในการทำงาน.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	3.5 สิทธิอื่น ๆ ที่ควรจะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน.....	93
	4. สรุปเจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครอง แรงงานต่างชาติ.....	97
3	เจตนารมณ์ของกฎหมายญี่ปุ่นในการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ.....	100
	1. พันธกรณีทางกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในการ คุ้มครองแรงงานต่างชาติ.....	100
	2. ที่มาของกฎหมายคุ้มครองแรงงานของประเทศญี่ปุ่น.....	105
	3. เจตนารมณ์ของกฎหมายญี่ปุ่นในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ของแรงงาน ต่างชาติ.....	110
	3.1 สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน (Equal Treatment).....	110
	3.2 สิทธิที่จะได้รับค่าจ้างโดยเท่าเทียมกัน.....	115
	3.3 สิทธิที่จะได้รับสภาพการจ้างโดยเท่าเทียมกัน.....	119
	3.4 สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันในเรื่องความ มั่นคงในการทำงาน.....	129
	3.5 สิทธิอื่น ๆ ที่ควรจะได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน.....	137
	4. สรุปเจตนารมณ์ของกฎหมายญี่ปุ่นในการคุ้มครองแรงงาน ต่างชาติ.....	145
4	ปัญหาทางด้านกฎหมายญี่ปุ่นเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ.....	148
	1. ปัญหาเกี่ยวกับขบวนการค้าผู้หญิงระหว่างประเทศ.....	148

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องแจ้งการเดินทางเข้าเมืองของแรงงานต่างชาตินิยมชอบด้วยกฎหมาย..	153
3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ฝึกงาน (Trainee).....	159
4. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับให้แรงงานต่างชาตินิยมชอบด้วย ด้วยกฎหมายออกนอกประเทศญี่ปุ่น (Deportation).....	173
5. พันธกรณีของประเทศญี่ปุ่นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับแรงงานต่างชาติ.....	186
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	190
1. บทสรุป.....	190
2. ข้อเสนอแนะ.....	197
3. ข้อจำกัดในการหาทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติในด้าน กฎหมายแต่เพียงด้านเดียว.....	203
บรรณานุกรม.....	204
ประวัติผู้เขียน.....	225

ฉ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศต่าง ๆ.....	23
2	จำนวนแรงงานต่างชาติที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเดินทางมาทำงานในประเทศไทยญี่ปุ่นในแต่ละปี.....	26
3	จำนวนคนต่างด้าวที่ถูกปฏิเสธในการเข้าประเทศไทย (ขณะที่ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง) แยกตามสัญชาติ.....	28
4	จำนวนคนต่างด้าวที่ถูกจับกุมในข้อหาว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมการเข้าออกเมืองและการอนุมัติผู้ลี้ภัย.....	30
5	จำนวนแรงงานต่างชาติที่มีชอบด้วยกฎหมายที่ถูกจับกุม แยกตามสัญชาติ.....	31
6	จำแนกประเภทงานของแรงงานต่างชาติที่มีชอบด้วยกฎหมายที่ถูกจับกุม (ปี ค.ศ. 1991).....	32
7	สภาพของการจ้างแรงงานต่างชาติในแต่ละจังหวัด.....	36
8	รูปแบบในการจ้างแรงงานต่างชาติ.....	37
9	ระยะเวลาการจ้าง.....	38
10	การกำหนดระเบียบข้อบังคับในการทำงานและการทำสัญญาจ้างในการจ้างคนต่างชาติ.....	39
11	รูปแบบในการให้ค่าจ้าง.....	40
12	การให้โบนัส.....	42
13	การเปรียบเทียบค่าจ้างระหว่างคนญี่ปุ่นกับคนต่างด้าว.....	44
14	การจัดหาที่พักสำหรับแรงงานต่างชาติ.....	45
15	จำนวนคนต่างด้าวที่มาฝึกงานในประเทศไทยญี่ปุ่น แยกตามสัญชาติ.....	163
16	อัตราส่วนของสถานประกอบการ แยกตามเวลาที่ใช้สำหรับการฝึกอบรมในงาน (On-the-Job Training; OJT).....	167